

EDUCATION AT A GLANCE 2013

Česká republika

Rostoucí výdaje na vzdělávání i přes některé škrty v rozpočtech

V době před nástupem současné globální ekonomické krize Česká republika, malá otevřená ekonomika, vykazovala průměrný roční růst více než 6 %, tedy více než byl průměr zemí OECD (pod 3 %). Od roku 2008 však stejně jako mnoho dalších zemí OECD prochází náročným obdobím. V důsledku toho v roce 2010 vláda zahájila víceletá konsolidační opatření zaměřená na stabilizaci rozpočtu do roku 2016, a to prostřednictvím zvýšení daně z přidané hodnoty (DPH) a spotřební daně a snižováním provozních výdajů. ¹ Nicméně navzdory potřebě vyvážit celkový objem veřejných financí Česká republika i nadále pokračuje ve zvyšování finančních prostředků na vzdělávání. V období 2005-2010 byla Česká republika mezi osmi zeměmi OECD s nejvyšším nárůstem výdajů na žáka (v primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání), kdy výdaje na žáka vzrostly o 25 % v porovnání s průměrným nárůstem v zemích OECD o 17 %.

Česká republika vykazuje na terciární vzdělávací úrovni druhý nejvyšší nárůst celkových výdajů na vzdělávání, jde o zvýšení výdajů o 40 %, což je dvojnásobek průměru OECD 20 %. Zároveň vzrostl počet studentů v terciárním vzdělávání o 32 %, což je vysoko nad průměrem OECD 13 %, a tato hodnota řadí Českou republiku na čtvrté místo mezi zeměmi OECD. V důsledku toho se v mezi roky 2005 a 2010 zvýšily výdaje na studenta v terciárním vzdělávání o 6 %, co je stále pod průměrem zemí OECD (8 %).

Stárnutí učitelů

Spolu s klesajícím počtem žáků a studentů je malý zájem o přijímání mladých učitelů. Navíc populace učitelů stárne a věk odchodu do důchodu se prodlužuje. Výsledkem je, že Česká republika je jednou z deseti zemí OECD, ve kterých je ve vyšším sekundárním vzdělávání podíl učitelů ve věku nad 50 let vyšší než 40 %.

¹ OECD (2011), "Country Note: Czech Republic", *Government at a Glance 2011*, OECD. Dostupné na www.oecd.org/czech/47876270.pdf

Ačkoli platy učitelů v posledních deseti letech vzrostly na všech vzdělávacích úrovních, a v primárním a nižším sekundárním vzdělávání se dokonce zdvojnásobily², v roce 2011 platy učitelů klesly na všech úrovních vzdělávání pod úroveň roku 2009. V porovnání s mezinárodními standardy jsou platy stále nízké; učitelé v nižším sekundárním vzdělávání mohou očekávat, že vydělají pouze 58 % platu vysokoškolsky vzdělaného zaměstnance (zaměstnaného celý rok na plný úvazek), ve srovnání s průměrem OECD 89 %.

Navíc profese učitele má relativně plochý vývoj platové tabulky; rozdíl mezi minimální a maximální platovým stupněm se pohybuje od 29 % v preprimárním vzdělávání do 40 % ve vyšším sekundárním vzdělávání, zatímco průměr OECD je na všech úrovních kolem 60 %.

Dobré výstupy ze vzdělávání

Česká republika zaujímá první místo v podílu obyvatel (ve věku 25-64 let) s alespoň vyšším sekundárním vzděláním: 92 % oproti průměru zemí OECD 75 %. Má nejnižší podíl obyvatel s pouze základním vzděláním: 8 % oproti průměru zemí OECD 25 %.

Odborné vzdělávání hraje v českém vzdělávacím systému významnou roli. Odborné vyšší sekundární nebo postsekundární neterciární³ vzdělání jako nejvyšší úroveň vzdělání má 70 % dospělých ve věku 25-64 let. Mezi 15-19letými navštěvuje více než 50 % odborné nebo předodborné programy vyššího sekundárního vzdělávání. Zároveň je podíl 15-19letých, kteří ani nestudují, ani nejsou na trhu práce (NEET), méně než 4 %, tedy na poloviční úrovni průměru zemí OECD (8 %).

Velké kroky byly učiněny v oblasti terciárního vzdělávání. Mezi 25-64letou populací má terciární vzdělání 18 % obyvatel, což je 14 procentních bodů pod průměrem zemí OECD. Nicméně zatímco v populaci 55-64letých má terciární vzdělání pouze 12 % obyvatel, ve věkové skupině 25-34letých je tento podíl dvojnásobný, a to 25 %. Terciárně vzdělaní pracovníci vydělávají v průměru o 76 % více, než pracovníci s pouze sekundárním vzděláním. Je to větší benefit než v průměru zemí OECD, kde tento rozdíl činí v průměru pouze 57 %.

Další zjištění:

- Výdaje na žáka/studenta v téměř všech zemích rostou v závislosti na stupni vzdělávání. V průměru zemí OECD jsou výdaje na hlavu v sekundárním vzdělání 1,1 krát vyšší než výdaje v primárním vzdělávání. Podíl těchto výdajů je v České republice 1,7násobek výdajů v primárním vzdělávání, což je nejvíce mezi zeměmi OECD. Do značné míry je to způsobeno vyšším počtem vyučovacích hodin žáků v kombinaci s výrazným poklesem vyučovací povinnosti učitelů mezi primární a sekundární vzdělávací úrovní.

² Poznámka překladatele: Platy jsou uváděny v USD přepočtených na paritu kupní síly, v porovnání platů tedy hraje roli jak aktuální kurs dolaru, tak inflace a koupěschopnost obyvatel (1 USD = objem zboží, který bylo v daném roce možné si koupit za 1 USD v USA)

³ Poznámka překladatele: V ČR se jedná o programy středního vzdělávání, středního vzdělávání s výučním listem, středního vzdělávání s maturitní zkouškou včetně zkráceného studia a programy nástavbového studia.

- Genderové rozdíly v úrovni dosaženého vzdělání na vyšší sekundární úrovni je poměrně malá. Na terciární úrovni rozdíl mezi muži a ženami není žádný. Nicméně pokud jde o výběr oborů studia v případě mladých lidí, jsou genderové rozdíly v zemích OECD jedny z nejvyšších. Například ke studiu strojírenství, zpracovatelského průmyslu a stavebnictví nastupuje sedmkrát více mužů (70 % mladých mužů) než žen (10 % mladých žen).

Dotazy směřujte na: Andreas Schleicher Advisor to the Secretary-General on Education Policy, Deputy Director for Education and Skills Email: Andreas.Schleicher@oecd.org Telephone: +33 6 07 38 54 64	Více informací v <i>Education at a Glance 2013</i>, dostupné na: www.oecd.org/edu/eag.htm Autor Country Note: Karinne Logez (karinne.logez@oecd.org) Podkaldy pro Country Note: Corinne Heckmann (corinne.heckmann@oecd.org)
--	--

Česká verze: RNDr. Michaela Kleňhová
sekce koordinace politik a mezinárodních záležitostí
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Kvalita překladu a jeho soulad s původním jazykem jsou výhradní odpovědností autorů překladu. V případě rozporu mezi původním textem a překladem se preferuje původní text. Původně publikováno OECD v angličtině pod názvem: *Education at a Glance 2013: Indicators OECD. Country Notes: Česká republika*

© 2013 OECD

Všechna práva vyhrazena.

© 2013 Česká republika pro toto české vydání